

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pō. godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donasjenjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvalne tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodbi. — Netranakirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Kušnje.

Magjarski husar banuje i pripravlja se da izpuni zapovjedi svojih gospodara. Bić mu je već u ruci i samo čeka još pravu zgodu, da zamahne po hrvatskim ledjima.

Veliki župani, koji su uživali povjerenje naroda, ostaviše svoja mjesta, jer nisu htjeli služiti pod magjarskim husarom. Na ta mjesta podignut će zahvalni husar gladnu svoju vižlad, koja će griziti po zapovjedi Hrvate i Hrvatsku.

Magjaroni se iz svojih zakloništa pomoljuju. Eggersdorfer, Spevec, Tomašić već progovaruju, kako valja raditi, kako valja vjerno Magjaru služiti.

Magjarski nadpisi već se koče po Hrvatskoj, magjarski jezik na željeznicama već je uzakojen. Hrvati moraju tom jeziku služiti.

Cinovnici već se denunciraju, tuže ako su u sumnji da nisu odani sustavu i njegovom predstavniku Rakodzaju.

Skupštine se već počimaju zabranjivati. Slama se ugasiva kao slama, a Rakodzaj pripravila činovnike koji će ići da pregledaju po obćinama knjigovodstvo, jeli uredno, jeli odgovara zahtjevima. To će reći odaslanici Rakodzajevi će službeno i osobno urediti sve što treba za izborne sabsorske.

Kad te priprave budu gotove razpustit će sabor. Ne prije, jer treba mnogo toga još urediti da sve bude išlo gladko. Treba u puku ubiti povjerenje prema predstavnicima opozicije, treba u redovima oporbe uništiti nesnosnost međustranačica, treba po raznim kotarima okupiti gladne pijavice i kad sve to bude gotovo sabor će biti razpušten, sledit će izbori, junačka borba proti Magjaru, proti husaru, proti nagodbi, proti izdajcima itd. itd. Stranke će se baciti jedna na drugu kao razpušteni robovi da se kolju medju sobom na uživanje i na uhar tudjincu i njegovom gospodstvu.

Kao da se već vidi sluge Frankove kako bjesne, kako razdvajaju narodne redove, jer ne smije biti slobode izmedju Hrvata, moraju se oni medju sobom klati radi čistoće Frankove. — A husar Magjarski će ubrati plod. Zajašit će Hrvatima na ledja, utvrdit će gospodstvo Magjara, doći će era Hedervarya, Hrvatska će stenjati i proklinjati, ali što je to komu stalo?

Ta radi načela, radi nagodbe ne smije biti drugačije. Ta doći će koji Frankovac u saboru više. Ta svi drugi Hrvati osim Frankovaca su izdajice, a to jer se nisu htjeli pokloniti vodstvu gosp. Josefa.

Na taj način misle da Hrvatska sa sebe zbacit nametnika, mjesto da se oslobodi svoga nagodbe, što bi se sve moglo postići dobrom vojnom i zajedničkom borbom, utvrditi će nad sobom to gospodstvo i spone nagodbe će postajati sve to čvršće.

Za Hrvatsku će nastupiti kušnje, kakovih u ovo zadnje doba nije još doživljava, jer mogli bi Magjari u posve upokorenoj Hrvatskoj i sa upokorenim Hrvatima pokušati — kako već priete — da uredi svoje odnose sa hrvatskim narodom kako oni žele. A taj odnošaj bio bi po njihovoj želji, takav da bi Hrvatska postala prostom županijom Ugarske. A tada? Odgovor onima koji misle da se strančarstvom spasava domovina u času kad je potrebno da sve sile naroda rade složno.

Odgovor i narodu, koji je dužan da u velikoj pogibelji koja ga čeka, ne sluša nego svoju korist. Složnim silam mora on da pristupi na izbore, ako neće da proklinje sebe i one koji ga savjetuju, da se radi Frankova vodstva medju sobom uništava.

Ostanci slavni heroja i mučenika bana Petra Zrina i Fr. Kr. Frankopana sahranjeni u novi grob. *)

„Braća hrvatskog zrnja“ imaju veliku zaslugu, što su dali izkopati naše svete narodne relikvije iz onog neprijestojnog mjesta, gdje ih pobaci drzovitost naših neprijatelja u Beču i

surovost bezprimjerna ondašnjeg načelnika Bečkog Novog-Mjesta Pöck-a g. 1885.

Poslije one užasne tragedije XXX. travnja 1571. ležale su kosti naših mučenika u grobu uz župničku crkvu i još ploča sa nadpisom nadahnutim najvećom mržnjom, pokazuje mjesto njihovog prvog groba. Nego imala se renovirati crkva i ti ostanci naših nezaboravnih junaka bili su izkopani i ležali u jednoj otvorenoj kapsi u mrtvačnici ovdajšnjeg grobišta. Mnogi i mnogi Hrvati dolazili bi onda amo da se poklone tim narodnim svetinjama. Uz to svela se u Hrvatskoj velika akcija da se te svete relikvije prenesu u domovinu, koju su oni tako žarko ljubili i za nju junački poginuli.

Ali vječni neprijatelji našega naroda, kojima je sve mrzko što je hrvatsko, na najogavniji način zapriečili da se ta naša želja izpuni. Jednog dana načelniku Pöcku, koji se tada baš u Beču nalazio pri zasjedanju doljno-austrijskog sabora, dodje stroga naredba da dade sakriti te dragocene kosti. Pöck dotrča u Bečko-Novomjesto i odmah iste večeri prema kasno naredi nadgrobar Pugelja da pobaci kosti onih slavni velikana u obću jamu i to one iste noći.

Ta obća jama nije bila baš velike širine ali puno duboka, tako da bi se lješine i kosti po redovima pokopavalo i onda zemljom posipalo dok nebi bila puna. Jame ovake imala mal da ne u svim grobištima, jer se tu ukopavaju lješine i kosti onih koji nemaju mjesta u grobovima ili su izgubili pravo na grob. Ova je jama bila onda malo da ne puna i nije ostajalo dubine 1/2-1 metar. Zato odlučio Pugelj to položiti kosti Zrina i Frankopana, jer za druge nije više bilo mjesta, a jama se imala nasuti. Nadgrobar Pugelj naredi uo radnju Frani Koračanu, te ovaj odnese kosti iz mrtvačnice i „izkrene“ kapsu u jamu tako da su se kosti pomješale. Ipak su sve ostale u jednom kutu zajedno. Koračan naspe jamu ali pridržati na pameti položaj, tako isto Pugelj i njegova žena, koji bi svakom ih pokazivali, jer još onda nije to bila nikakva tajna.

„Braća Hrvat. zrnja“ dala su točno iztražiti i proučiti sve okolnosti da bude mogla sigurnošću najvećom svoju tako plemenitu zadaću izvršiti. Svi živući svjedoci u prvom redu grobar Koračan koji je svu ovu radnju nemilu i bogumrsku izvršio, te udovica pok. Pugelja koja je svima u mrtvačnici pokazivala lujanje, te sve druge osobe koje bi mogle da nešto o tome izvieste, bile su pomljivo saslušane i s njima kod obćine sastavljen zapisnik.

Kad već nije bilo dvojbe o mjestu, zatražilo društvo „braće hr. zrnja“ od gradskog vieća dozvolu izkopati te ostatke i položiti ih u posebni grob. Gradsko vieće dade dozvolu exhumacije, te imenovalo u tu svrhu posebnu komisiju.

Danas su prispjeli delegati, „hrv. zrnja“, i to Predsjednik Emil plem. Laszowski, podpredsjednik D.r. Velimir Deželić, tajnik Stjepo Širota, kapelan Filip Hajduković i Dr. Rudolf Horvat.

Poslije mise, koju je čitao g. Hajduković u župnoj crkvi, otišli su delegati na grobište, tu ih je čekala komisija gradskog vieća na čelu puč. podnačelnik Inž. Schwaj, liječnik D.r. Geiser i tajnik D.r. Jachl.

Neopisiva je uzrujanost i turobnost koja je spopala sve Hrvate na tom mjestu . . . Grobar Koračan matematičkom sigurnošću pokazao radnicima gdje imaju kopati. Kopaju, ali nema ništa . . . Koračan mjeri koliko dubine . . . pa veli „muss sein, da in der Eck . . .“ (mora da bude, ovdje u uglu). Po malo po lagano kopaju . . . kad eto komadić bijele kosti . . . te poslije sve ostale, promješane, u neredu. Religioznošću te su kosti bile podignute . . . kosti su sve bijele, lagane, izjedene . . . i vidi se da su dugo i dugo ležale . . . Da se bolje konstatira vjerodostojnost izvještaja grobara Koračana dalo se dalje kopati i našlo se druge kosti u podpunom stanju, neke još međusobom vezane, te se pregledao razpored redova, kako je opisao Koračan. Ganuta od suza i drhtućih udovica Pugelja upoznala i veli: „die sind die Schädel“. Također i D.r.

Deželić, koji je kosti vidio prije 85.e i više puta u rukama imao.

Prenešeno najvećom religioznošću sve u mrtvačnicu, bile su kosti složene, te položene u krasnu kapsu, u kojoj su također priložili pergameni od svih prisutnih potpisano, zatim sledio blagoslov. Predsjednik progovori nekoliko rieči pohvale obćinskom vieću. I sproved krene iz mrtvačnice do novog groba. Otvarala je sproved gospodja Deželić, koja je nosila veliki vienc, čije su vrpce držale gospodjice Deželić i Laszowski. Lies su nosili Hrvati. Sledili predstavnici grada i mnogo naroda. Nad grobom govorio kapelan Hajduković latinski, predajući novi grob zaštitu obćine.

U 3 sata po podne bi u obćini sastavljen dugi zapisnik koji će biti do skora objelodanjen.

Za srednju školu u Šibeniku.

Izmedj tolikih potreba, koje još uvijek ima Šibenik, valjda se nijedna tako silno ne osjeća, kao ona o ustanovljenju jedne srednje škole. Kamo god zadiješ : u grad, u predgrađja, u bližnja sela, u dalju okolicu svugdje čuješ jedan te isti glas, jedan te isti vapaj i upit: kad će i Šibenik dobiti svoju srednju školu?

I doista, čudom se je čuditi, kako se još danas može ovome gradu nekati ustanovljenje takove škole kao se može propustiti, da toliko broj pučanstva, što ga sastavlja Šibenik sa svojom prostranom okolicom, ostane bez blagodat više naobrazbe mladeg maraštaja!

A to je tim čudnije, što nije ovo pitanje pokrenuto tek u zadnja doba. Ima godina i godina, što se u Šibeniku diže neprestani, jaki glas, koji to traži, ali svedj uzalud.

Još dneva 14. prosinca 1899, naročito odaslanstvo iz Šibenika s tadanjim biskupom i načelnikom na čelu predalo je vladaru molbenicu šibenskih građana, činovnika i obćina Skradina, Knina, Tiesnoga, Zlarina, Vodica, Drniša, Oklaja i Vrlike, da se name u Šibeniku ustanovi državna realna gimnazija.

Prama svom poznatom sustavu piskaranja, otezanja i zaplićanja, vlada se je malo za tim obratila na samu Šibensku obćinu s upitom, što bi ona u tu svrhu doprinijela, i to u času, kad je Obćina Šibenska za ustanovljenje c. k. Okružnog suda u Šibeniku bila doprinijela ništa manje nego K. 200.000

I ako u nepovoljnim financijskim prilikama, Obćina je Šibenska već onog puta bila obećala, da će za realnu gimnaziju doprinijati godišnjih K 1200, ili jedan put za uvijek 20.000, kad bi se za tu školu imala sagraditi nova zgradja.

Kako onda, tako danas. Kod vlade je pitanje po obćaju zakrčilo, i nije se još uvijek uzelo u obzirljiv pretres, i ako je bilo više puta ponovno potaknuto i u novinstvu i u samom saboru po našem zastupniku Dr. Dulibiću.

Da podkriepimo činjenicama veliku potrebu ustanovljenja realne gimnazije u Šibeniku, navesti ćemo sve, što ide u prilog tome ustanovljenju i po čemu Šibenik ne smije da bude zapostavljen drugim gradovima u Dalmaciji.

Šibenik danas broji oko 12.000 stanovnika, te je po broju pučanstva treći grad u pokrajini. Njegovo okružje, što spada jurisdikciji c. k. okružnog sudišta, broji 120.000 stanovnika, dakle skoro četvrtinu čitavog stanovništva Dalmacije. Cielo to brojno pučanstvo nema svoje srednje škole, koja bi bila ne samo od priekone nužde za razvitak Šibenika i okolice nego i djelo najelemtarnije pravednosti.

Šibenik se je ovo zadnjih godina stao liepo razvijati u industrijalnom i trgovačkom pogledu, dapače je prvi i jedini grad u Dalmaciji, gdje se je počela razvijati velika tvorničarska industrija.

Položaj njegov na moru, u sredini istočne obale Jadranskoga mora, njegova velika luka, koja pruža sigurno zaklonište i najvećim brodovima: željeznička sveza, koja spaja Šibenik

najkraćim putem sa unutrašnjosti, sa srcem zemlje, — sve to vrsta Šibenik medju prve naše primorske gradove.

U neposrednoj blizini Šibenika nalazi se glasoviti vodopad rijeke Krke, koji pruža više hiljada konja vodene sile, što biva tako uspješno upotrebljena u mnogim velikim i malim fabrikama tjeranim električnom silom, medju kojima je i velika tvornica kalcium-karbidu, električni mlinoi, tvornica tjestenina, leđa i dr.

Također u blizini Šibenika nalaze se rudnici Siverića i Velušića, koji davaju gotemu količinu rude i kojima je Šibenik najbliža luka za izvoz.

Uslied gradnje uzkotračne željeznice Knin-Drvar, Šibenik je željeznicom spojen i sa bogatim šumama Bosne, te se drvlje izvažava preko Šibenika kao najbliža luka. Produkti iz tvornica, što se digle i što će se dići na Manojlovcu morat će se svi slijevati u Šibenik, kao u najbližu i najpodnesniju luku.

Zgodnost saobraćaja, te bogatstva same prirode u vodenim silama, u rudi, u drveću služu nepobitnim jamstvom, da će se u Šibeniku industrija, trgovina i promet i dalje razvijati do najvišeg stepena i da Šibenik u tom pogledu barem čeka liepa budućnost.

Šibenik je bio od pamtičeka na glasu sa inteligencije, pronicavosti i poduzetog duha svog žiteljstva, te je dao svijetu glasovitih ljudi na znanstvenom, prosvjetnom i umjetničkom polju. Ne ćemo ovdje spominjati njihova imena nit njihova djela, jer su obće poznata. Napomenimo to jedino stoga, e da još bolje oskodoći golemo šteta nanešena Šibeniku, okolici, društvu i ljudstvu uslied dugotrajne nemile zapuštenosti Šibenika u kulturnom pogledu sa strane države.

Nu čemu zgodnost položaja, čemu bogatstvo prirode, čemu inteligencija građanstva, kada država ne pruža Šibeniku prvo i glavno sredstvo, prvi i glavni uvjet svakog duševnog i materijalnog razvitka t. j. prigodu, da građani i okolno žiteljstvo mogu steći veću naobrazbu, da prirodni dar uma i pameti uzdgnu upotrebiti u djelima na korist naroda i domovine?

Da je osnutak srednje škole priekra nužda za Šibenik budi dokazom i to, da je država još god. 1866 bila ustrojila u njemu realnu gimnaziju. Tada Šibenik nije brojio ni 6000 stanovnika, a o kakvom razvitku industrije i trgovine nije moglo biti govora. Ipak su tada mjerodavni državni faktori smatrali da je nužno i pravedno da i Šibenik imade svoju srednju školu. Realna gimnazija je ipak ukinuta god. 1874 zbog pomanjkanja zakonitog broja učenika. Nego taj je razlog bio samo prividan.

U ondašnjoj realnoj gimnaziji šibenskoj vladao je izključivo talijanski jezik i talijanski duh, tako da je ta škola bila upravo zatvorena za hrvatsku mladež, koja onda kao i danas sačinjavala skoro jedini kontingent naših škola. Izključena naša hrvatska mladež iz gimnazije naravno je stvar, da nije u njoj moglo biti dovoljno učenika. Pokušao se i utrakvizam, ali zaludu. No da je onda ta gimnazija po pravici i zakonu bila pohvaćena, Šibenik bi je i danas uživao i svišni bi bili današnji napori građana, da je opet dobiju.

U državi imade srednjih zavoda i u gradovima sa manjim brojem pučanstva od Šibenika, u gradovima, koji ne prednjače u industrijalnom i trgovačkom pogledu. I u našoj pokrajini vidimo, da je svaki drugi oveći grad dobro ili prilično obiskrbljen školama. Samo Šibenik mora da čini iznimku!

Ipak i bez obzira na sve prilike gori iztakute, bez obzira na broj pučanstva, na razvitak industrije i trgovine, na inteligenciju našeg naroda, na slavnu njegovu prošlost — Šibenik i s drugih razloga punim pravom traži, da se u njemu osnuje srednja škola.

Šibenik je sielo mnogobrojnih crkvenih, državnih i autonomnih vlasti i institucija, u njemu su toliki uredi, a u zadnje doba i vojništvo. Kod državnih i autonomnih ureda imade preko 300 namještenika. Svi ti tužno gledaju u budućnost svoje djece, jer nisu u Šibeniku u mogućnosti da im daju takovu naobrazbu,

kojom će se moći kroz svet protruriti i zaraditi svoj kruh. Od kolike je to štete po djecu, po roditelje, po istu javnu službu, po našu zemlju, naročito po Šibenik, mislimo, da nije potrebno dalje razlagati.

Nema i grada u cijelom manarhiji, koji porred tolikih i takvih javnih ureda i ustanova ne bi imao svoje srednje škole. I u tom pravcu dakle Šibenik je — iznimka!

Cienimo, da je po ovome, što iznesmo, bjelodano dakazana prieka potreba jedne srednje škole u Šibeniku i da je ustanovljenje iste djelo pravde. Šibenik po ničemu ne zaslužuje da bude na ovako grdni način zapostavljen od države u pogledu škole i nauke, pomoću kojih jedino će moći da napreduje u svakoj grani znanja i umjeća.

Da bi u srednjoj školi u Šibeniku bilo liepa uspjeha i da bi ista bila brojno pohađana jamči uspjeh, što ga polučuju mladići u Šibeniku i njegova okružja kod srednjih škola u zemlji, kao i broj tih mladića, koje roditelji velikim žrtvama i često svojim ekonomičnim razsulom održavaju na naukama daleko od svoje kuće.

Šibensko okružje sačinjavaju občine: Šibenik sa 24820 stanovnika, Tiesno sa 7630, Vodice sa 2690, Zlarin sa 5810, Skradin sa 10815, Drniš sa 23511, Knin sa 13000, Promina sa 5510, Vrlika sa 12305 stanovnika. Školske godine 1903-04 bilo je iz tih občina na gimnazijama zadarskim 80 učenika, na realci u Zadru 12, na gimnaziji u Splitu 31, a na realci u Splitu 43 učenika, po tom u sve u samim srednjim zavodima Zadra i Splita 156 učenika. Iste godine u gradjanskoj školi u Šibeniku bilo je do 70 učenika.

Zadnjih godina taj se broj daleko povećao, te je škol. god. 1905—06 bilo u srednjim zavodima pokrajine 232 učenika, a na gradjanskoj školi u Šibeniku preko 70, — sve to iz Šibenika i njegova okružja.

Nadajući tomu sve one mladiće iz Šibenskog okružja, što uče na gimnazijama u Dubrovniku, Kotoru i Sinju, na srednjim zavodima van pokrajine, na učiteljskom prepravniku i t. d. to bi broj učenika srednje škole u Šibeniku iznosto sigurno do 300. Opazit je još, da u samom Šibeniku imade oko 1000 muške djece obvezane na pohađanje pučkih škola.

Obzirom na zgodnu željezničku i dosta razgranjenu parobrodarsku svezu, na položaj Šibenika, koji je naravno središte obrtnog i trgovačkog života svog okružja, obzirom na to, što je Šibenik sielo tolikih vlasti i ureda, stanovnici Šibenskog okružja u neprestanom su dodiru sa Šibenikom, kamo zalaze zbog svojih raznovrstnih posala, te je sasvim naravno, da bi roditelji iz svih občina šibenskog okružja stali najradje svoje djecu u šibensku srednju školu, gdje bi ih mogli, tako rekuć, neprestano nadzirati.

Osnuotkom srednje škole u Šibeniku smanjio bi se znatno broj učenika kod srednjih zavoda Zadra i Splita, te bi njevolike učiteljske snage postale tu suviše i mogle bi se namjestiti kod srednje škole u Šibeniku, pa bi tako država bez bitnih troškaka mogla udovoljiti velikoj nuždi, vrućoj želji i vapaju ovog pučanstva.

Po Šibenik je najkorisnije, da se opet uzpostavi realna gimnazija, kakova je obstojala do g. 1874—75, naravski s hrvatskim nastavnim jezikom. Ovakove su škole polučile svugdje najbolje uspjeha. U Dalmaciji takovog zavoda nema.

Naši mladići posvetiti će se ponajviše realističkim naukama, jer imadu prigode da vide svojim očima u mjestnim poduzećima, u rudnicima, u fabrikama svu korist, što, baveći se takovim naukama, mogu pribaviti svojoj rodjenoj grudi, svome narodu i samim sebi. Tada bi domaća ruka mnogo uspješnije upotreblila na korist naše zemlje obilnost prirodnog njeznog blaga.

Bez srednje škole, Šibenik dalje ne smije i ne može biti. Poljodjelstvo, a naročito vinogradarstvo usljed uzasne filokserične zaraze, spalo je na najniže grane. Našemu pučanstvu treba drugih vrela privrede, koja se ne mogu naći nego u industriji i trgovini. — Da se Šibenik u tom pravcu usmogne razvijati treba njegovu pučanstvu i njegovu prostranoj okolici podati potrebno sredstvo, potrebitu školu, e da se usmogne uspješno održati u svjetskoj takmi za prosvjetet, napredkom i blagostanjem.

Trideset je godina što za takovom školom vapije cio Šibenik. Sve je do sad bilo zaludu, ali se za to ovo pitanje ne skida nipošto s dnevnog reda, jer je za Šibenik pitanje životno, koje je isti pokrajinski sabor u Zadru takovim priznao, kad je ono u svojoj sjednici 14 studenoga 1905 jednoglasno prihvatilo svestrano obrazloženi predlog našeg zastupnika Dr. A. Dulibića, kojim je zatraženo ustanovljenje realne gimnazije u Šibeniku.

Ovo pitanje ne smije nipošto da bude više ni za čas mimoidenje, jer svako daljnje njegovo odgadjanje nanosi Šibeniku i njegovu celom okružju goleme i nenadoknadive štete.

Za ovo pitanje „Hrvatska Rieč“ ne će sustati da piše, da ga zagovara, dokle god ne bude ostvareno i tim učinjeno ovome pučanstvu djelo samie pravice.

O jednoj subvenciji ministarstva poljodjelstva.

Iz pokrajine:

Pohodili smo nedavno ratarski tečaj u Trogiru, te smo na veliko čudo XXtog vieka opazili, da taj tečaj ne posjeduje potrebite moderne sprave, nužne za pouku u vinogradarstvu i vinarstvu, te nam nehote pada na um što se dogodilo od one subvencije od 700 kruna, koju je ministarstvo poljodjelstva predielilo još godine 1905, da se porazdieli ratarskome tečaju u Trogiru i onome u Šibeniku, sjetiv se poslie punih 30 godina, (valjda je g. ministar ili njegov referent bio dobre volje, Opazka slagara), da u Austriji obstoji Dalmacija, a u njoj da životare dva ratarska tečaja su 4000 četv. m. najnepodvesnije zemlje, što se moglo za njih priskrbiti. Pokrajinsko Poljodjelstvo Vieće, bilo je pozvano da se izjavi, kako bi se imala ova subvencija koristno upotrebiti, (a nisu li učitelji dotičnih tečaja najkompetentniji da sude i odluče što kojoj školi fali? opaz. slagara), pošto ratarski tečaji primaju godišnju odsječnicu za održavanje svojih pokušajnih vrtlova iz učionskog fonda.

Pokrajinsko poljodjelstvo Vieće u Zadru riešilo je ovo pitanje (a da nije ni izpitale potrebe tih tečaja), da se koli jednome toli drugome, tečaju iz ove dopitane subvencije za god. 1904 doznači:

- 1 pokušajni destilator Deroy . . . K 100
- 1 tiesk (mali) za grožđe i voće . . . 50
- Model vjetrenjače, mlatila, pluga brane i vrstala . . . 100
- 1 model badnja za zatvoreno

svilavi orolavi, ljepenkaste kule prolaze nad nama na obzoru čudnovitom i dalekom.

Na gorama prozorna se stakla o zapadu žare, ko vatra. Gotovo se čini, ko da bilo napaljeno jedno veliko svjetlo, svi se krajevi razbiru premda su daleki. A nasuprot, baš na onim drugim gorama, gdje se sunce sklanja, preteže se neka grimizna i crvena boja, što no se razljeva širokim valom, prije žutim, pa ljubičastim, sve što se više primiče velikom plavetu. Boja stabalja na onim gorama pričinja se živim zelenilom, a narezci lišća kanda se nižu u nebu. A na gorama bez stabala, trka djece o zapadu satvara divotni pogled: oni se pričinjavaju divovima jurećim neomjerjivim koracijama put, ne zna se, kojega gorostasa račišta.

Koliko ljepota! I u ovoj dobi, ko u jeseni, neki pobudjaji, neke uspomenje, pune nas sladkom čežnjom; plahi stisak, lepet čipaka, vjasi crne, čine nas misliti na stvari daleke, opominjajući posmjeha, dušom lagahno disati kano u jednoj neizmjerljivoj harmoniji sa svim što okružuje, u jednom smjernom poklonu pred prerodjenom Ljepotom.

I sve naokolo, izmedju lisnatog stabalja što pokazuje svježju zaladicu, na visokim travama, što nezna očekuju oštricu kosca te promienjuju položaj i boju pod udarcima vjetra, u

vrienje masta 10
1 model badnja za pravljenje kvasine . . . 40
Ukupno K 300

Ostatak od 50 K neka se upotrebi za nabavu škarica i noževa za navrćanje loza, pošto je upravo sada navrtanje u ratarskim tečajevima najvažnije i goruće pitanje.

Iz znatiljnosti raspitajmo, da li je ratarski tečaj primio te sprave, želeći ih proučiti, ali nam na veliko čudo bi odgovoreno, da im nije poznato, niti da su primili od ministarstva poljodjelstva ikakovih sprava niti podpora.

E pa kamo je onda šmugluna ta svota od 700 K? Valjda su cilu svotu poslali šibenskom ratarskom tečaju? Kada je jednom, pa makar i dosta kasno, ministarstvo udielio tu svotu ratarskim tečajima, zašto se onda zavlači pošiljanjem tih sprava, jer učitelji ne mogu uspješno poučavati, ako im manjkaju potrebite sprave. Do koga je, neka pospiješ.

*Raspitajmo se i u Šibeniku je li ondje ratarski tečaj primio tih sprava u vrijednosti od 700 ili barem 300 K, ali o tome ne znaju ništa. Kazano nam je samo to, da je šibenski ratarski tečaj obiskrben većinom tih sprava, ali da su ove nabavljene iz godišnjih odsječnika, što ih daje pokrajinsko školsko vieće, te bi, kad bi ih sada poslali, bile bar za taj tečaj suviše, ali je svakako znatno, kako se u Zadru postupa sa ministarskim subvencijama. Kad se ovako oteže u podima sa zemaljskim zavodima, je li onda čudo ako privatnicima bude i gore.

Naši dopisi.

Iz Benkovačke okolice.

(Razne vijesti) Ovdje se sad sve spari od velike žege i suše. Kuruzi već spreli i nema ih . . . Trava posahla, pa slabo i za blago, jer jaderno nema što pasti. Jedino dobro idu vinogradi, pa blago onom tko njih ima . . . Al na žalost u svih ih nema, pojela ih žilozdera.

U oči lvanje hrišćanske ustrieli se u Vrani iz puške glasoviti „junak“ Pilišina Knežević. Pušku odapeo u usta i u mah na mjestu ostao mrtav. Vele, da je ubio iz žalosti za ženom, koja mu tu zimus umrla.

Na 10. o. mj. neka dva nepoznata lopova iz Bukovice treve, malu Grge Orlovića „Talijanca“ iz Budaka, koja bila u kršu kod ovaca. Lopovi izpred nje zapovrnu sve blago; pa hajd liepo uz svoj put! Mala otrča k čači, koji za lopovima digne hajku. Kad čuše oni za potjeru ostave blago, a iz njeg uzmu dva najbolja ovna, pa nosi de, brate, ka sebi! Lopovi se sad iztražuju, ali im se još u trag nije ušlo. Bome se ovo, rano, izpred očiju nosi! Pa da nije danas rajno luepžim u ovakovj slobodi?!

I ove godine je protumalarično liečenje po mnogim selim ove okolice. Narod se malo hvali na ovu liečanju.

A sad nešto o duhanima. — Jadani ti je onaj koji sadi! Nazad par dana bio sam na ozonokopavanju duhana u Budak-Stankovim. Ljudi okopavaju, ali da, ne mogu nigdje ma niti zeru probiti, već onako prašuju stružu. Što je to ljudi moji? A što i naopako! Evo što: Ne možeš probiti niti zere! A što je reći? pitam. A što? Evo ti, brate, što: Taman kad ga počeli saditi, dodju financi brojiti duhan. Od mokrine i kiše: ne moš niti maknu Financi vele: Što je tko posadio, posadio do sad; više ne može! A mi, kojima ga nije pobrojilo, udri saditi, dok nismo posadili, a sve onako na kiši i mokrini, samo da nam jadinom onako za ništo zemlja ne prileži; Pa tolikima je i onako za ništo i ostalo jer financi ne dali saditi. Nešto financi broječi, a nešto mi sadeći, ovo vidiš pobili, pa sad speklo, pa evo ne moš odbiti, kao ni od kamena.

svježim vodama što brizgajuć i grgolječ čine romonke potočice put rieka i zalieva, svud unaokolo, po granicama, po stazicama, po poljima, po šumama, po šikarama nešto se budi, neki slavospjev diže se dirkav i smjeran, počima neka obnova, odmiñnjava neki cvrkut, a nekoja usta, nekoje usne se rastvaraju poradi preline slasti života, poradi božanstvene radosti ljubavi.

Prinesimo cvieća, lišća i grančica mladih punom pregršti na grob liepe zime. Naš joj pozdrav, bez sažaljenja i zavidnosti. Jer ćemo je opet naći, jer ćemo se njome morati zadovoljiti, jer ćemo je s nova čuti naokolo dosadnu i hladnu, ledenu i niemu. Prinesimo cvieća, vienaca, igara izdašno na njenom izmaku. Šanimo joj uzdisanje pozdrav čovjeka, koji se od nje napokon osjeća slobodan.

Zima, na domaku liepog vremena, čini me pomisljati na jednog starog muža, dosadnog i zimomornog, što napušta mladu ženu spremnu na dolazak nastrijpućeg mladca. A onaj starac što se skriva, što ostavlja svoju ljubav tumarajuć u dugoj i pustoj noći, napunja mi dušu samilošču.

Daj prinesimo cvieća, prinesimo lišća i grančica mladih punom pregršti. . . A vi probijajte jošte raznopolni cvjetovi, bijeli, žuti ružični, grimizni i rumenkasti, i nad grobom zime zadričite sladko, ko cjelunute usne.

Ovo kazivanje nemilo se doimlje. A kako nebi? Ovakvo se jednom težaku ne bi radilo, niti ondje gdje zere prosvjete nema! Nije li to tlačiti, cvietiti a i mesti jadnog težaka? Nije li ga to ubijati u pojam, da nema niti zere volje da više duhan sadi? Tko je tu brojidbu u taj zeman zapoviedio, taj nemože biti nego zvier i to zvier, da joj para nema.

A i ovo neka javnost znade: Bio sam prisutan jednoj razpravi na C. K. Zemaljskom sudu u Zadru još na 30. 5og. Tude sam vidio ovu nepravicu: Neki su bili tu prizvani kao svjedoci, iz Vrane, iz Budaka, iz Stankovaca i iz drugih okolnih sela i nije im dalo pristojbe nego po cigih 6 (šest) kruna. Po 6 kr., za tri dana dangube, pa kakve dangube u to vrijeme?! Pa opet na toliki pusti daleki trud i trošak! Pa da nije to Bogu plati? A kako se nekima pristojba daje! Nekom J. B. iz B. vidio sam poziv, na kojem mu se doznačilo ništa manje nego 18 (dvanajst) kr. pristojbe. Reči će tko god; bit će taj takav činovnik, obrtnik ili posjednik pa mu to doznačilo, jer svjedočbam dokazao, da je taj čovjek. A ja brate; Nije! A nije mu ništa nikakve ni svjedočbe izdao, jer nema ništa, niti se bavi kakvim zanatom. Bit će, da ga boli, pa mu gosp. Dr. podpišao i reći ćete. A ja ni to! Nego mu sam „čaus“ podpišao, kao posjedniku i jer je došao na konju. A on nema niti da na magaruc uzjaše. Njeki M. P. iz S. kovač imao je svjedočbu od občine da tjera obrt i nije mu dalo nego cigih 12 (dvanajst) kr. Oni se prvi rad male pristojbe apelarili, ali da utaman, nije bilo koristi! Ovo neka javnost sudi, a neka čuje i C. K. zemaljski sud s upitom: *Kako je to?*

Stiarac Kotarac

Viesti.

Da se razumijemo. Pod ovim naslovom objelodanio je Dr. Mile Starčević članak u „Hrvatskom Pravu“, koji bi imao služiti kao odgovor svima onima, koji su se na njega obratili, da već jednom obračuna s Frankom. Na taj odgovor osvrću se sve zagrebačke novine, a u dodjućem broju donieti će i naš list osvrtna korist! Ovo neka javnost sudi, a neka čuje i C. K. zemaljski sud s upitom: *Kako je to?*

„Hrvatska Rieč“ prodaje se, počamši od današnjeg broja, također u dućanu Ivana Rude u glavnoj ulici.

Izlet u Korčulu. Iz Šibenika i okolice sprema se u subotu dne 27 t. mj. izlet sokolaša na Korčulu, gdje ondješnji Hrvatski Sokol — kako je već javljeno — slavi posvetu svog društvenog barjaka. Izlet će se poduzeti parobrodom „Krka“ društva Negri.

Iz „Hrvatskog Sokola.“ Uprava ovog društva molí nas, da upozorimo sve one, koji kane s izletom na Korčulu na sljedeće: Parobrod „Krka“ krenut će iz Šibenika sa drvene obale u subotu na 9 sati večer. Dolazak u Korčulu na 5¹/₂ sati u jutro u nedjelju. Odlazak iz Korčule na 10 večer; povratka u Šibenik na 6¹/₂ u jutro u ponedjeljak. — Vozne karte dobavljaju se jedino kod društvenog tajnika g. Kreš. Novaka uz cieniu od K 6, a za Ljo mesto K 8. — Pošto je ograničen broj vozničkih karata upozoruje se oni, koji kane na izlet, da se na vrijeme t. j. najdalje do petka na podne obiske voznom kartom, jer netom ove budu iscrpljene od ustanovljenog broja, ne će se dalje moći dobivati *pod nikakav uvjet*. Na parobrod, u vrijeme određeno za polazak, ne će bit prepunšeno *nitko* bez vozne karte. Na putovanju moći će se naći hladnih jela na brodu.

Dr. V. Lušić-Matković, okultista javlja nam da će stignuti u Dalmaciju dne 20/8, gdje će boraviti do 18/9. — Za operacije i konsultacije za očne bolesti ostati će: u Zadru od 20/8 do 28/8; u Šibeniku dne 28, 29 te 30/8; u Splitu 31/8 do 10/9; u Dubrovniku od 10/9 do 18/9.

Za Družbu Sv. Ćirila i Metoda za Istru primila je mjestna podružnica od gg. Rikarda Giovanizija K 2; od Vl. Kulića K 1; od Grge Koštana Markova K 2; od p. n. g. glazbara „Šibenske glazbe“ K 18,10, a to sve u počast smrti pok. Ruž ud. Rossini. Svega K 25,10. Prije izkazanih K 231,31; Ukupno K 256,41.

Napried za našu Istru!

Krešimirova sokolska župa sprema se baš oduševljeno na izlet u Korčulu. Svako sokolsko društvo te župe bit će na proslavi u Korčuli liepo zastupano. Sokoli iz župe dolaze u Šibeniku u subotu jutro i to odaslanstva „Hrvatskog Sokola“ Betine, Murtera i Tiesna. Okolo 1 sata poslie podne dolazi u Šibenik četa Vooičkog Sokola pod svojim barjakom parobrodom Ugar. hrvatskog društva. Sokol iz Mandalina dolazi po podne oko 5 sati, a Drniški će stići u večer ulazom, ome također pod svojim barjakom. Poći će mu u susret odjel Šibenskog Sokola sa glaz-

Proljeće sanja.

Talijanski napisao Enea Rizzi. Preveo: S. Z.

I ove godine zdravo, Priroda! Opeta te nadjosmo liepu, kako se već nismo nadali; za tebe imamo jednu još prikloniju misao. Dulje nam se pričiniilo, ne znam zašto, ovo izčekivanje. Ali sad je cvieće propuplo, polja su se razbudila i podignula glavu iznad svoje sive rive. I mi smo se također dohvatili snage i novog života.

Novo misli, novi snovi, pročišćeni očekivanjem, porasli na treptaju mladosti stručeći žilama, izbile su u nama. Nježni posmjehi, dobrabraha čuvstva, bezalene želje. Od nekih sladčina, što su široko razasute svietom stekli smo, ko nikad prije, osjet; od nekoih jada što bijahu usred našeg srca, postigosmo skoro skrovnu spoznajau; od nekoih nada, što nam prije samo nejasno sivnevue pameću, načinismo stieg po-bjeđe, kojega vjetar luckasto razmahuje na vršku naših misli. Uzitrava, sada, sve svoje zviektaie zvono čuvstva i poklanja sladke zvukove jedna vjerna ruka; potoci svjetla dolaze nam s neba; a oblaci veliki, svjetli bodežu u zraku pod žurbom sunca, netizmjerni brodovi bez krmilara, pjenušavi orijaši, bieloviti junaci, srebrneaste gore,

bom. Skupni izlet na kojemu će se po tome po-
nosno vijati 4 sokolska barjaka Krešimirove župe,
krenuti će iz Šibenika na Korčulu skupa sa „Si-
benskom Glazbom“ u subotu večer na 9 ili 9 1/2
sati.

Dvadesetpetogodišnjica. Prekosutra se navr-
šuje taman 25 godina, što je od svojih starijina
imenovan učiteljem franjevačkih novaka na Viso-
cu m. p. fra Dane Klarić. Doista je riedki slučaj
za četvrt stoljeća neprekidno obavljati jednu od
najzuvišenijih ali i najtežih služba. Fra Dane
Klarić žive u miloj nspomeni tolikih naraštaja
posvećenih crkvi i narodu, a osim toga u skra-
dinskoj okolici ime njegovo uzko je škopčano
s razvitkom i napredkom hrvatske stvari. Zaslju-
žan je fra Dane Klarić i za uređenje ubavog
našeg Visovca, koji se pretvorio cvjetnim peri-
vojem. Na riedkom doživljaju ovakog jubileja
upravljamo svečaru i mi naše najsrdačnije čestitke.
Živio!

„Šibenska glazba“ udarat će sutra večer,
kao na blagdan sv. Jakova, na trgu istoimene
Bazilike. Početak koncerta na 8 sati.

Opet legomanija. U nedjelju, na izletu, kad
se parobrod Negria vraćao iz Skradina, bilo je,
kako doznajemo, putem došlo do uzrujanosti
medj Hrvatima, koji su mirno pjevali hrvatske
pjesme, a to za to, što su se na istom paro-
brodu našli neki legoši, na čelu im poznati Po-
jani, u društvu s policijskim šefom i njegovim a-
gentom Friganovićem, iz kojeg društva čuli se
više puta klicati: „Viva la lega!“ — Kad su
Hrvati na to odvrtili sa „Živila Hrvatska“ poli-
cijski se je agent umješao jedino medju Hrvat-
ima, da ih ušutka, a legaše sa njegovim šefom pustio
da i dalje nesmetano kliču. Zahvalit je samo
razboritosti Hrvata, što nije došlo do gustih.

Dolazak domobranaca. Jutros stigao je iz
Zadra preko Skradina u Šibenik jedan bataljun
domobranaca, da nastavi ovdje vježbe. Dočekao
ih je g. načelnik, a občina poslala im je u su-
sret po običaju glazbu.

„Ubožkom Domu“ u Šibeniku udielili se
da počaste uspomenu Ruže udovice Rossini. gg:
Juraj Žarković K 2; Andrija-Ivan Vučić; K 2; Emilij
Deflin K 2; Marko Belamarić p. Tome K 2; Kr-
ste Jadronja K 3; Josip L. Bilić K 2.

Učiteljski Glas. Izašao je u Šibeniku 7 i
broj ovog učiteljskog glasila sa slijedećim sadr-
žajem: Poziv na glavnu skupštinu „Saveza“ u
Splitu dne 9 rujna o. g. — Na skupštinu! —
Kako ćemo potaknuti svoje vaspitanike na sa-
mopodručju. — Priprava na poučavanje i formalni
stupnjevi u pouci. — Slovnica u pučkoj školi.
— Iz naše organizacije. — Dopis (iz zadarskog
kotara. — Vjestnik.

Dramsko društvo Gavrilović priredjuje sutra
četvrtak, na otvorenome pred kafaonom „Dračar“
veselu večer. Program je raznovrstan i zanimiv.
Početak u 8 1/2 sati.

„Hrvatska Kruna“ vršeci svoju novinarsko-
kolegijalnu dužnost doniela je u svom 141. broju
od 21. t. mj. naslove sadržaja „Hrvatske Smotre“
(svezak I. knjiga III.) Sve je tu tačno pobliježeno,
samo nije naveden naslov sastavka, što ga je u
istom svezku te „Hrvatske Smotre“ napisao Dr.
Išo Kršnjavi! „Hrvatska Kruna“ preporučuje naj-
toplije tu smotru, a boji se tiskati ime jednog
od njezinih najpretnijih suradnika. Je li to onako
slučajno ili se hotimice izbjeglo, da se pred čit-
aocima „Kruna“ ne iznese ime Kršnjavi-a medj
imenima drugih, koji se mogu mirnije duše pre-
poručiti?

**Prvi hrvatsko-slovenski svedjački katol. sa-
stanak** obdržavati će se 4., 5. i 6. kolovoza u
Zagrebu. Zajednički odlazak učestnika iz Dalma-
cije 1. kolovoza iz Spljeta, i to parobrodom
Ugarsko-hrvatskog parobrodarskog društva, koji
dolazi u Zadar 2. kolovoza u 5.30 s. jutrom, a
a na Rieku isti dan u 1.55 s. poslie podne. Na
Rieci se ostaje do 9. sati na večer. — Kroz to
će se vrieme eventualno posjetiti i Opatiju. —
Proslijedjuje se željeznicom put Zagreba.

Sva g. drugovi, koji su se prijavili za sa-
stanak, dobiti će popust na željezničkoj pruzi
Rieka-Zagreb i natrag.

Vlak dolazi u Zagreb 3. kolovoza u 6 sati
prije podne.

Austrijsko državljanstvo i zavijajnost. Pri-
mili smo od gosp. pisca i rado priobučbenog
slijedeći poziv na predplatu:

Ovo dana priredio sam konačno za tisak dru-
gu knjigu moje zbirke zakona i naredaba o upravi
obćinskoj, pod naslovom „Austrijsko državljanstvo
i zavijajnost“. Uz postojeće propise o
državljanstvu, domovni zakon 1903 i domovne
novice 1896, kojom je ovaj preinačen, sabrao
sam tu i prijašnje odredbe koje su redile držav-
ljanstvo i zavijajnost, za to što prava stečena po
njima ostaju na snazi sve dotle dok se ne izgu-
be stečenjem drugih prava po sadašnjim ustavo-
vama. Predmet je teoretično obrađen izstavica

iz stručnjačkih razprava, a praktično načelima
crpljenim iz rješitaba viših sudista te dodatkom
drukih zakona i naredaba što se s njime kopče.
— Na koncu je abecedno kakolje stvari. Držim
da će ova knjiga, providjena također obrascima
podnesaká i raznih isprava u poslovima zavija-
jnosti, dobro doći svima, koji uslied lične prigo-
de ili zvanja valja da se njima bave, te da će
mi se za to na ovaj poziv odazvati toliko pred-
platnika, da će obezbiediti izplatu tiska. Knjiga
će obuzimati barem 480 stranica, te će izlaziti u
svezčićima od 48 stranica u obliku velike 16.e
(kao i prva knjiga zbirke), netom se obezbiedi
predplata na 200 knjiga. Ciena je knjizi Kr. 10,
od kojih prvih 5 Kr. izplativih odmah primitkom
prvog, a ostali 5 Kr. primitkom šestog svezčića.
U Visu, srpnja 1907. — Petar Bošnjak obć. taj.

Spomen knjiga na I. hrvatski svesokolski
slet u Zagrebu. Primiti smo sa zahvalnošću ovo
krasno izdanje „Saveza hr. sokolskih društava,
bogat ilustrovano, a snabdjevno biranim, zani-
mivim sadržajem o svim glavnim momentima
riedke prošlogodišnje svesokolske slave u našem
Zagrebu. Knjiga nam obnavlja one krasne dane
i sladke uspomene, pa je zaista vriedno da ju
svaka hrvatska kuća nabavi. U knjizi ima liep
osvrt i na istodobnu gospodarsku izložbu. Opre-
ma je knjige sasvim elegantna, te se može
dobit uvezana ili broširana. Ciene su 4, 3, i 2 K,
suvviše poštarina 30 para.

Rat zablacko-Zlariński. Radi zanimivosti i da
se znadu svi uzroci ovog najnovijeg rata, do-
nosimo slijedeći izpravak:

Nije istina, da sam ja zabranio Zablackancima
zakopavati mrtvace u Zlarińske grobnice, već je
to bilo odlučeno u sjednici obćinskog Vieća god.
1906, kojoj niesen ni prisustvovao.

Nija istina da sam ja zatvorio konal Kuri,
već je tako odlučio seoski zbor. Zlariń 23 Jula
1907. Šime Marin, načelnik.

UZROCI VINARSKE KRIZE U FRANCUSKOJ.

(Nastavak i svrha, vidi br. 152.)

Prije zaraze vinograda filokserom Fran-
cezka proizvodjela je priroćno 28—20 milijuna
hektolitara vina, nu poslie reneracije vino-
grada poskoćio je broj proizvodnje od 40—50
milijuna hl. godišnje, dapače u zadnje tri go-
dine proizvelo se svega do 200 milijuna,
dakle prosječno zadnje tri godine do 66 milijuna
hl. Ovo je preogromni broj, te ovoliko kolićinu
vina Franczka nije mogla potrošiti niti protu-
rati na tržišta. Ovdje je govora samo o na-
ravnom vinu, pa računamo li, k tome još više
milijuna ektolitara vina umjetno proizvedenih
u Petiot, koja svojom nizkom cijenom prave
utakmicu naravnom vinu, onda sa stalnošću
možemo utvrditi, da je do vinarске krize u
Franczkoj moralo doći.

Ova prekomjerna proizvodnja što narav-
ni što umjetnih vina prouzročila je, da se je
mnogim i premnogim vinogradarima koji nisu
razlagali prikladnim konobama pa i zdravim
bačvam za uzdržanje vina, isto pokvarilo, veći-
nom cknulo, te je ova okolnost povećala pa-
danje ciena vinu, tako da su se ovakova vina
prodavala po 3—8 franaka po hektolitru, a u
mnogim mjestima se ni pod ovu nisku cieniu
nije vino moglo prodati.

Iz statističkog izvješća c. k. ministarstva
poljodjelstva u Beču razabire se, da je u au-
strijl godine 1902, površina od 250.000 hektara
bila zasadjena vinovom lozom, te da se one
godine proizvelo na toj površini okruglo oko
5 milijuna hektolitara vina. Uzmimo slobodno,
da je ovo statistično izvješće ponješto manj-
kavo glede kolićine vina, ali približno će biti
tako. Ako sada prisposobimo jedno jedineco
okružje južne Franczke „Herault“ gdje je iste
godine bila zasadjena površina od 189.000 hek-
tara, a na toj površini proizvelo iste godine
12 i pol milijuna hektolitara vina, (a okružje
„Herault“ nije prama drugim okružjima najvi-
norodnije, jer ima ih, koja ga u pogledu ro-
dovitosti daleko nadmašuju) opaziti ćemo go-
lemu razliku rodovitosti loze u Franczkoj i
kod nas.

Ovdje vidimo da znatno manja površina
vinograda u okružju „Herault“, dala je 2 i pol
puta više vina nego kod nas. Još treba napo-
mentiti, da od 86 okružja, na koja je Franczka
politički razdieljena u 78 obradjuje se vinova
loza.

Drugi uzrok s kojeg je u Franczkoj mo-
ralo doći do vinarске krize jest prekomjerno
patvaranje vina. I ovo prekomjerno patvaranje
vina (koje Francezi krste imenom fraude t. j.
prevare), ima svoj početak i filokseričnoj zara-
zi, jer u onoj mjeri u kojoj je filoksera fran-
cezke vinograde uništavala, trebalo je France-
zima, da pokriju svoje domaće potrebe, poseg-
nuti za tuđim vinom, osobito španjolskim, tal-
janskim i alžirskim. Uvažanjem vina iz ino-

zemstva, koja su imala sasvim drugačiji ukus
no vina proizvedena u Franczkoj, odućili su
se Francezi od ukusa svojih domaćih vina, a
patvaranje vina počelo je s početka u maloj
mjeri, dok se nije silnom brzinom razvilo do
podpune industrije. Pravila se ogromna mno-
žina vina od snhoga grožđa, te su takova vina
primila taka tipična svojstva, koja su bila u
velikom kontrastu sa francezким naravnim vi-
nima, nu ponajviše pravilo se je (pa i sada se
još pravi) vino od sladora, koji se je u Fran-
cezkoj rabio najviše u tekućem stanju, te u
koncetriranoj raztopini, pa naravno čim se više
te raztopine potrošilo, tim više napravilo se u-
mjetnog vina. Ne samo da se je mast umno-
žavom tom sladornom vodom ili bolje tim sla-
dornim ekstraktom, već se ovim ekstraktom
pravilo po drugi i treći put vino, koje je do-
davanjem raznih drugih sastojina (kadjkada i
škodljivim zdravlju) zamjerno sličilo naravnom
vinu. Pa jeli čno, da je Franczku, koja pro-
izvadžja nastavna vina i od 5—6—7 voluma %
alkohola (česte) ovo neizmerno patvaranje ili
bolje rekuć, fabrikacija vina dovela do vin-
ske krize, te da su vinogradari upravo s
navedenih uzroka morali podleći i bankrotirati.

Da se nblazi neovlja prouzročena ovom
viškom krizom vlada franczke slobodne vla-
davine predložila je hino franczkom parlamentu
strogi vinski zakon, koji je već i predložen na
pretres senatu. Ali po našem mienu malo će
ovaj zakon pomoći, ako se ne bude strogo iz-
vršivao. Trebalo bi svakako umanjiti prekomjerne
površine zasadjene vinovom lozom.

Mi u Dalmaciji iz ovih podataka možemo
crpiti liepih pouka, te nastojati da i kod nas
ne zavlađa manija te nerazborita prekomjerna
sadnja vinove loze. Neka nas ne zamame malo
bolje cienie, koje mogu biti kao i u Franczkoj,
kadjkada varanim svjetlom, pa ustupimo mjesta
i drugom kulturnom bilju. Pouke nam u tom
pogledu, hvala brižnoj vladi, ne fali. Proučili,
okusili i pretrpjeli smo silu toga dugom vin-
skom klauzolom, koja nam je još vrlo dobro
u pameti (a mnogome na rabošu lihvarske
knjige) jer smo jedva težkom mukom proturali
naša vina.

Regeneracijom naših vinograda i kod nas
će biti mnogo i mnogo više vina, pa treba za
žive oči čuvati se da se ne zaletimo, da ne
slijedimo primjer prekomjernog proizvodjanja
vina, nego da se držimo u granicama našeg
pokrića i kolićine za promet, inače lakó da bi
i nas jednoć mogla stići vinska kriza, a to bi
bilo opet veliko zlo.

Naše brzojavke.

Beč, 24. Danas je zatvoren parlament i
odgođen na jesen.

Seul, 24. Poslie najnovijih nemira i pro-
tujapanskih demonstracija, u kojima je ubijeno
nekoliko Japanaca, uzpostavljen je po cijeloj
Koreji mir oružanom silom. Pogovara se, da
će se i novi korejanski car odreći prijestolja.

Brieux, 24. Ovdje su na dnevnom redu
veliki nemiri radi provedbe razvlašćenja crkve-
nih dobara uslied zakona o razstavi crkve od
države.

PORUKE

Dr. J. Malvić — Split. — Onaj članak nije na-
pisao D. Ono što kažete poznato je. U ostalom na predmet
ćemo se povratiti kako valja.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Najbolji i najfej-
tiniji šivaći stro-
jevi „SINGER“
najnovijih siste-
ma. Dobivaju se
samo u skladištu
šivaćih strojeva
„SINGER“
Ivan Grimani Šibenik.

Vrstan, sposoban mladić,

gimnazijalac, spravan je kroz iduće velike škole
slike priznake pripravljati učenike za prijamni
izpit I., II. i III. razreda realke ili gimnazije uz
primjerenu naknadu.

Za potanje obavjesti obratit se našem U-
redništvu.

Vitez pap. red. Sv. Grgura i reda
Sv. Greba.

Odlikovan počasnim križem
„PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“.

I. STEFANSPLATZ 7. BEČ I. STEFANSPLATZ 6.
knez-nadbiskup. palača BEČ kneza stolnog kapitola

Skladište svakovrsnih predmeta za crkve
KNJIZARA
Prodaja umjetnina i paramenta

Izradjuje po naručbi zastave za crkve, bra-
tovštine, i društva.

Drži gotove i izvršuje po želji i prima na
popravljenje sve predmete za službu božju i
za ured oltara i crkava uz umjerenu cieniu.

U svakoj veličini i izradbi slike i kipove
svih Svetaca

Veliki ilustrovani katalog šalje se po želji
badava i franco.

Uvjeti izplate najpovoljnije.

Br. 6477.

Natječajni oglas.

U smislu osnove o preuredjenju službe redar-
darstva kod ove občine, prihvaćene u sjednici
obćinskog Vieća dneva 28. travnja o. g. otvara
se natječaj na slijedeća mjesta u redarstvenoj
službi.

- Na jedno mjesto nadredara sa godiš-
njom plaćom od K 1200.— sa godišnjim
paušalom od K 160.— za redarstvena o-
diela i sa stanom u naravi ili stanarinom
od godišnjih K 300.— te s pravom na ne-
prestanje petogodišnje doplate od K 60.—
- Na tri mjesta redara prvog razreda sa
godišnjom plaćom od K 1000.— te s
godišnjim paušalom i s pravom na ne-
prestanje petogodišnje doplate kao pod a).
- Na tri mjesta redara drugog razreda
sa godišnjom plaćom od K 940.— te s
godišnjim paušalom i s pravom na ne-
prestanje petogodišnje doplate kao pod a).
- Na osam mjesta redara trećeg raz-
reda sa godišnjom plaćom od K 880.—
te s godišnjim paušalom i s pravom na
neprestane petogodišnje doplate kao pod a),
Plaću i paušal primati će u poplatnim
mjesecnim obrocima, a imat će i pravo na mi-
rovinu i na oskrbu njihovih udovica. Petogodiš-
nje doplate uračunat će im se u mirovinu;
paušal i stanarina ne ubrajaju se u mirovinu.
Pravo na mirovinu postići će oni, koji-
ma to prizna obč. Upraviteljstvo nakon dvogodiš-
nje kušnje, koja će nakon priznanja prava
na mirovinu bit takodjer u nju ubrojena.
Za postignuće mirovine u iznosu ciele
plaće zahtjeva se redarstvena služba od 30
godina.

Potanje odredbe glede pravnih odnošaja
redarskog osoblja sadržane su u gorispostenu-
toj osnovi.

- Od redara iziskuje se:
- Nepriekoran život, dostatna umna i tjele-
sna sposobnost i navršena 24 godina.
 - Podpuno poznavanje hrvatskog jezika.
Natjecatelji prikazati će molbe obiskrljene
izpravama, koje potvrđuju od njih iskazano
pod 1. 2.

Rok ovome natječaju traje do 1. rujna t. g.
Šibenik, 10 srpnja 1907.

OD OBĆINSKOG UPRAVITELJSTVA

Načelnik
Dr. KRSTELJ

Prisjednik
P. ČIKARA.

Unajmljuju se
dvije sobe u gradu u
jednoj od poboćnih u-
lica, što vodi u glav-
nu, u centruu grada
od kojih jedna prazna, a druga sa pokućtvom.
Za obavijesti obratit se uredništvu.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.

Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeganje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " " 15 " " 3 1/4 %
" " " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim. (sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " " 30 " " 2 1/2 %
" " " " 3 " " 3 1/4 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložena, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicilne svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Obvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkasso. Obavlja utvrđivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predjume na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontriranja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjeganje vrijednote proti gubitim ždriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od
liljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od liljanova mlieka
da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

SINGER

ŠIVAČI

STROJEVI

za sve moguće svrhe,

ne samo za industrialnu uporabu, već i za svako šivo u kućnoj ekonomiji, mogu se dobiti jedino kod nas.

Treba paziti da se strojevi dobave samo iz naših dućana.

Svi se naši dućani razpoznaju po ovome znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skладиštar i predstavnik u Šibeniku KARLO BAMBERGER, Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama svieće od pravog pčelinjeg voska, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

POZOR! ČITAJTE!

Pique

je najbolji cigaretni papir, podpuno izgoriv, ne sadržaje sastavina škodnih zdravlju, daje duhanu preugodan miruh, najveći uspjeh posljednjih godina, mora bit predpostavljen od svih koji njeguju svoje zdravlje, zavoljen od svih pravih duhandžija i svak ga mora kušati. Kutija od 100 svečiča K. 5. Izključivi skladištar za političke kotare Šibenik, Knin i Benkovac. Gosp. ANTUN BOGIĆ u Šibeniku.

Pique

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

papira, zaručnih i vjenčanih objava, osmrtnica i sve druge u tu struku zasjecajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz poase umjerenne cene.

Svaki trgovac, koji ne oglašuje svoju robu, ustupa mjesto svojim takmacima, koji oglašuju.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predjumeve na vrednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdriebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.